

Toompea lossi Valges saalis on kujundatud Eesti ajalugu

JAAK JUSKE
Riigikogu liige,
Sotsiaaldemokraatlik erakond

Katariina II valitsusajal 250 aasta eest ehitatud Eestimaa kubermanguvalitsuse hoone ehk Toompea lossi esindussaaliks oli praegune Valge saal. Oma nüüdse ilme ja nime sai see 1935. aastal toimunud ümberehituste käigus. Rohkem kui

sajandi jooksul on Valge saal olnud Eesti omariikluse ajaloos väga oluline paik. Siin on sündinud palju ajalugu muutnud otsuseid.

28. (15. vkj) novembril 1917 võttis Valges saalis kogunenud Maanõukogu (rahvasuus Maapäev) oma ajaloolisel istungil vastu otsuse, millega kuulutas end kõrgema võimu kandjaks kuni Eesti tulevase riigikorra määramiseni valitava Asutava Kogu poolt. See otsus sillutas tee lõplikule iseseisvumisele kolm kuud hiljem.

28. (15. vkj) novembril 1917 toimus siin Maapäeva ajalooline istung.

Foto: Erik Peinar

Toompea lossi valgest saalist on saanud Riigikogu esindusruum.

Foto: Erik Peinar

1919. aasta aprillis Estonia kontserdisaalis kokku tulnud Asutav Kogu jätkas oma istungitega Valges saalis, kus võeti sama aasta 10. oktoobril vastu maaseadus, mis lõpetas mõisaaja Eestis. 120-liikmelise Asutava Kogu peamine ülesanne oli aga noorele Eesti riigile tema esimese põhiseaduse koostamine. See kiideti heaks Valges saalis 15. juunil 1920. Asutav Kogu lõpetas sama aasta detsembris oma töö, andes teatepulga üle Riigikogu I koosseisule.

Alates 1921. aasta 4. jaanuarist pidaski Riigikogu oma istungeid Valges saalis.

Riigikogu hoone ja täiskogu istungite saal olid toona veel ehitusjärgus, valmides alles 1922. aasta sügisel.

Nii enne Teist maailmasõda kui ka pärast iseseisvuse taastamist pidas Valges saalis istungeid täidesaatev võim, Vabariigi Valitsus. Viimane valitsuse istung Toompea lossis oli peaminister Mart Laari juhtimisel 1. augustil 2000. Siis koliti vastremonditud Stenbocki majja.

Valitsuse ärakolimisega sai Valgest saalist Riigikogu esindusruum, millena kasutatakse seda ka praegu.